

Med bevidstheden i pennespidsen

Dan Turell udgiver sin 61. bog siden debut'en for 14 år siden

Bøger

Af
Henrik Wivel

Jeg har altid holdt meget af Dan Turell. Det har noget med hans sprog at gøre, hans måde at opleve på og suge sansninger og erfaringer op i sproget, så de går lige ind og bliver nærværende.

Og så har det naturligvis noget at gøre med, hvad Dan Turell har valgt at beskæftige sig med her i tilværelsen. Nogen vil i disse alvorstider, hvor kunsten helst skal handle om død og depressioner, kalde det tåbeligt og uvæsentligt. For han har aldrig bevæget sig i magtens og de store livsspørgsmåls centrum, men altid cirklet underligt rundt i periferien og skrevet om almindeligheder. Derved har han set det alle vi andre også ser og mærker, men blot lader passere mere eller mindre ubearbejdet gennem sindet. Dan Turell har følt noget ved det, og skrevet det ned.

Dan Turell er til at forstå, ganske genkendelig, og det bør man være ham taknemmelig for. Hvad enten han skriver prosa eller lyrik er hans stil stort set fortællende, et pointerigt, underfundigt snakkende forfatterskab af udpræget anekdotisk karakter. Men anekdoten og dens uhyre mængde små erfaringer er hos Dan Turell indgivet en vældig betydning. Det er simpelthen gennem den og gennem den kunstneriske fortolkning af den — hos Turell en uophørlig meddelelses-

trang — han føler sig nærværende i livet.

Mediemennesket

Nyeste produkt af denne ustandselige skrift er digtsamlingen »Alhambra Blues«, Turells 61. bog: Samtidig med den har Gyldendal genudsendt hans nybrydende digtsamling fra 1974 »Karma Cowboy« som Tranebog. Det er en god disposition. Som »Karma Cowboy« fremtræder nu, let bearbejdet og forkortet af forfatteren (denne form for censur og bagklogskab, bør man ellers være modstander af!) er den en stram helhed, komponeret op af fire digtgrupper til en form for cyklus.

Digtsamlingen er væsentlig, fordi den ikke bare betegner et brud i forfatterskabet, men også en af 70'ernes mest interessante åbninger og ændringer af digterrollen. Den viser en bevægelse væk fra det tidligere forfatterskabs syre-digtning, disse rablende monologisk lukkede bevidsthedsstrømme. Her er denne modernistiske, surrealistiske skriftpoesi afløst af åbne ligefremme taledigte, der udfra nogle faste linjer, en rituel gentaget sprogstump breder sig ud i nogle vældige ture, som søger at forene hele verdens »betydningsløse sammenhæng«, som Turell kalder det.

På samme tid skete der også en forvandling med Dan Turell selv. Han blev et mediemenneske, en form for omvændende happening, der malede sine egne sorte, som det amerikanske forbillede Lou Reed, og tog en tur ud i det vilde. Men det vigtigste var, hvad der skete i sproget. I »Karma Cowboy« er det sine steder fantastisk flot, gripende og dybfølt — og så er det jo morsomt: »Egentlig »tænker« jeg aldrig / Jeg ved der er mange der gør det. /

Selv nogle af mine bedste venner »tænker«. / Jeg ønsker dem held og lykke med det. / Jeg kender også nogle som spiller tennis«.

Rock bagved

Det er morsomt og det er løgn. Dan Turell tænker, helt klart, men måske på en anden måde end de fleste lyrikere. Han forholder sig ikke åbenlyst til en litterær tradition om store eksistensspørgsmål. Hvad »Karma Cowboy« viser med stor tydelighed, er, at hans udgangspunkt er at finde et helt andet sted. Nemlig i rockmusikken. Turells tankeverden er i høj grad struktureret ud fra rockmusikken, hans tekster er spækket med citater fra de sange hans generation er vokset op med: Fra negerblues over Rolling Stones til Lou Reed.

Dan Turell er den største mest legemliggjorte rockpoet vi har, og hans attitude er rocksangerens, hvor tanker og følelser forlænges direkte i krop og rytmik: »You better walk it as you talk it unless you'll lose that beat« — som han citerer Lou Reed for.

»Karma Cowboy« er en god optakt til »Alhambra Blues«, bl.a. fordi dens håndskrevne digte fortsættes her. Det er digte med et klart ekspliciteret, åbne i struktur og sprog og formet som dagbogsnotater, ind- og udfald fra digterens dagligdag. »Alhambra Blues« hedder den, fordi Dan Turell bor på Alhambravej. Igennem forfatterskabet har man kunnet følge ham fra barndommens og pubertetens Vangede, til kollektiv og fliptidens Forhåbningssholms Allé over Istedgades hårde flaner tilværelse til livsstadiet nu på Alhambravej med kone og barn.

Dan Turells skriverier kan virke utrolig private, men det er i og for sig ikke. Det

Jesper Bach Jensens portræt af Dan Turell.

jeg, der er så tydeligt til stede i digtene og som flytter sig i den nær-københavnske geografi er i virkeligheden langt mere alment. Turell formidler erfaringer, sociale som menneskelige, de fleste husker og kender som deres egne. Han skriver netop på, at han deler skæbne med så mange andre.

Nogle af samlingens smukkeste digte er skrevet ud fra de nære oplevelser i familien, mens andre ironiserer over parforholdet, som denne lille aforistiske perle: »Er du gift? spurgte jeg i løbet af samtalen. Ja, svarede hun: MEG-ET«. Eller denne her om skabelsen: »Gud skabte kvinden og O.R., jeg forstår ham: Jeg ville selv have gjort det samme i Guds sted«.

Helt sikkert, Dan Turell kan af og til virke letkøbt, billig i sin holdning og argumentation. Hans stadige pukken på intellektualisme, alvor og dybsindighed er til tider en anelse trættende. Men holdningen er også befriende, her hvor en ny generation igen er ved at lukke lyrikken inde. Dan Turell står på mange måder som en af de tydeligste eksempler på ånden fra 68. Hans bøger er som blade af en generations erfaringer. En generation som kunne tillade sig at forholde sig langt mere ubekymret og åbent, omend ikke til sin omverden, så dog til sig selv.

Et sted i »Alhambra Blu-

es«, siger Turells lyriske jeg, at han betragter det som en afgjort fordel, at tilværelsen er meningsløs. Det giver jo chancen for at skabe sin egen mening eller lukke sig op for de utallige muligheder, der eksisterer. Og det er præcis, hvad Dan Turell har gjort. Gennem sin egen rytmiske bevægelighed og sin ustandselige formuleringstrang.

Det er ikke tilfældigt, at han i samlingens indledende digt ser sig selv som en form for perverst og manisk monster, der omsætter alt til sprog. Dan Turell skriver så at sige med bevidstheden i pennespidsen, skriften er hans instrument til at holde sammen på verden, overhovedet at gøre den nærværende. Derfor har han også skrevet over 60 bøger, han er hinsides det punkt, hvor der kan standses. Tanken fødes ud gennem skrift og tale, ikke ved kølig taktik og analytisk skarphed, og derfor kan alt, hvad han skriver heller ikke være lige godt, lige redigeret.

Ikke for evigheden

Og han ved det selv. I sin tid da han gik fra Gyldendal til Borgens forlag, begrundede han det med, at Gyldendals lange produktionstid gjorde hans bøger forældede allerede inden de var udkommet. Hans ting står ikke for evighedens synsvinkel. De skal bruges her og nu som de er, elementært underholdende og kloge. Det er jo en livsinvestering vedvarende i sproget at aflæse tilværelsen, dette store betydningsløse foretagende, mening og dimension af værdi.

Derfor er der også noget storslået og smukt ved at vide, at nu, lige nu, et eller andet sted sidder Dan Turell og skriver, eller også står han og taler i en forsamling mennesker med sin på en gang skingert rørende og brutale stemme. En sådan ildhu og angst for ikke at være til hele tiden rummer kun en stor kunstner.

Dan Turell: Karma Cowboy. 160 s. Gyldendal. Kr. 32,00.
Dan Turell: Alhambra Blues. 96 s. Borgen. Kr. 88,00.